

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือนกรกฎาคม-เดือนกันยายน 2564

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน GUIDELINES FOR MANAGEMENT OF NON-FORMAL EDUCATION TO ENHANCE LIFE SKILLS LEARNING FOR STUDENTS WITH HEARING IMPAIRMENTS

นันทน์ชัย ใจปิ่นตา, จุฬารัตน์ วัฒนะ*, ภัทรา วายาจุต**
Napunthanuch Jaipinta, Jularat Wattana*, Pattrra Vayachuta**

* นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปีการศึกษา 2563, e-Mail: Napunthanuch.j@gmail.com

Student, Master of Arts in Non-formal Education for Social Development,
Kasetsart University, Academic Year 2563, e-Mail: Napunthanuch.j@gmail.com

(Received: 2021, March 10; Revised: 2021, April 17; Accepted: 2021, April 23)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ทักษะชีวิต
ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ
เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ด้วย
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนโสตศึกษา และ
ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและด้านการศึกษานอกระบบ
วิเคราะห์ข้อมูลทักษะชีวิต 4 ทักษะ คือ ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่าง
บุคคล ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่า
ในตนเอง และทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลและสร้างข้อสรุป
ผลการศึกษาปัญหาทักษะชีวิต พบว่าทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา นักเรียนไม่มีโอกาส

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
e-Mail: fedujrw@ku.ac.th

Assistant Professor, Non-formal Education for Social Development, Faculty of Education, Kasetsart University,
e-Mail: fedujrw@ku.ac.th

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
e-Mail: Pattrra.va@ku.th

Lecturer, Non-formal Education for Social Development, Faculty of Education, Kasetsart University,
e-Mail: Pattrra.va@ku.th

ตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ทักษะการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่านักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และความต้องการการเรียนรู้ทักษะชีวิต พบว่าครูต้องการให้เน้นทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นอันดับแรก ให้นักเรียนเรียนรู้ทักษะชีวิตจากการจัดกิจกรรมที่เน้นย้ำและทำซ้ำ ๆ ในส่วนของแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ปัจจัยในการจัดการศึกษา พบว่าครูควรออกแบบการเรียนรู้ทักษะชีวิตสอดแทรกในวิชาเรียนปกติหรือในชั่วโมงกิจกรรม โดยมีองค์ประกอบทั้ง 4 ทักษะในกิจกรรมเดียว นักเรียนต้องเป็นผู้ที่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อความหมายได้ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมไม่ควรใช้เวลานานเกินไป 2) ขั้นตอนในการจัดการศึกษา ชี้แนะ ครูควรศึกษาความต้องการของนักเรียนและควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ชี้สอน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ขั้นสรุป ในการประเมินผลควรต้องทำทันทีหลังจากการเรียนรู้เสร็จสิ้น

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต, การจัดการศึกษานอกระบบ, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ABSTRACT

This research aimed to study the problems and needs for life skills learning of students with hearing impairments, and 2) propose guidelines for the management of non-formal education to enhance life skills learning for students with hearing impairments. The qualitative methods, the study groups were administrators and teachers in school for deaf, specialists in educational management for students with hearing impairments, and specialists in non-formal education. Conducted data analysis of 4 life skills: interpersonal relationship, coping with emotion and coping with stress, self-awareness and self-esteem, and decision making and problem solving. All the data were analyzed by categorizing the data and then performed conclusions. The study of life skills problems of students with hearing impairments found that for decision-making and problem-solving skills, there were no opportunities for them to think and make decisions for themselves. As for self-awareness and self-esteem skills, students had no confidence. For the life skills learning needs for students with hearing impairments, it was found that teachers needed the enhancement of the life skills for their students as soon as possible. The priority should be the life skills of decision

making and problem solving through repetitive activities. Regarding the management of non-formal education to enhance life skills learning for students with hearing impairments, it was divided into 2 areas as follows: 1) The factors of management studies were found that teachers should design and integrating life skills learning into regular learning courses or activity hours. It also should apply all of 4 skills in a single activity. Students must be able to use sign language for communication. The duration of the activity should not take too long, and 2) Steps in educational management. At the introduction stage, teachers should study the needs of their students and create a learning atmosphere. As for body stage, teachers should encourage students to involve in designing the learning process. In terms of conclusion and evaluation should be done as soon as the learning was completed.

Keywords: life skills, non-formal education management, students with hearing impairments.

บทนำ

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มผู้มีความบกพร่องในวัยเรียน มีปัญหาด้านการสื่อสาร ทำให้เกิดอุปสรรคด้านการรับรู้ และตีความที่ต่างจากคนปกติทั่วไป (ปริญญา สิริอิตตะกุล, 2555) และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่จะมองโลกผ่านการรับรู้ด้วยตาและภาษามือ ก่อให้เกิดข้อจำกัด มีพัฒนาการทางภาษาช้า ส่งผลให้ขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทางความคิด ในด้านนามธรรม การแสดงออก และการสื่อสาร ทำให้โลกทัศน์แคบกว่าคนทั่วไป เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ถูกเอาเปรียบ และปรับตัวในการใช้ชีวิตเพื่อก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงในช่วงวัยได้ยากลำบากกว่าวัยรุ่นทั่วไป (อนุชา ภูมิสิทธิพร, 2550) ยิ่งไปกว่านั้น ข้อจำกัดดังกล่าวยังเป็นเหตุผลให้นักเรียนต้องทำตัวออกห่างจากสังคม รู้สึกถูกทอดทิ้ง โดดเดี่ยว ไม่มีเพื่อน และไม่มีใครเข้าใจ ขาดความมั่นใจในตนเอง (ปริญญา สิริอิตตะกุล และคณะ, 2558)

จากสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้เสนอให้พัฒนาและเสริมทักษะชีวิตให้นักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเร่งด่วน โดยมีการกำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญให้ครูนำไปพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ

ได้แก่ การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แต่กระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตที่กล่าวมานั้น ยังคงเป็นแนวทางสำหรับนักเรียนปกติทั่วไป แต่จากรายงานผลการศึกษาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (ออนไลน์, 2559) พบว่าไม่มีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ขาดแคลนล่ามภาษามือ ครูการศึกษาพิเศษ ครูเฉพาะสาขาวิชา และครูหูหนวก ยังรวมไปถึงคนทั่วไปมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับความสามารถของคนหูหนวก จึงถูกปิดกั้นไม่ให้เห็นศักยภาพและเข้าถึงสิทธิในทุกด้าน อีกทั้งงานวิจัยของ อนุชา ภูมิสิทธิพร (2554) ยังชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินยังขาดทักษะชีวิต เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาไม่มีความพร้อมในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

จะเห็นได้ว่าทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทั้งนี้หน้าที่ในการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรมาจากความร่วมมือกันระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ที่จะช่วยสนับสนุนให้นักเรียนมีพื้นฐานทักษะชีวิตอย่างครบถ้วน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้ทักษะชีวิตที่ได้รับการพัฒนามาเป็นฐาน (ปริญญา สิริอิตตะกุล และคณะ, 2558) ดังนั้นทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมทั้งในการเรียนการสอนและในชีวิตประจำวัน เป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ทักษะชีวิต และเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้รับความรู้ด้านทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชีวิต และก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ได้เทียบเท่ากับวัยรุ่นทั่วไป อันจะส่งผลให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ในภายหน้า และเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยแบ่งทักษะชีวิตเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด 3) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง 4) ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา

ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ประกอบด้วย 1) บุคลากรระดับนโยบาย จำนวน 4 คน และบุคลากรระดับปฏิบัติการ จำนวน 4 คน ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนโสตศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเศรษฐเสถียรในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนโสตศึกษา จังหวัดนครปฐม 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ จำนวน 3 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 2 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ 1) ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรระดับนโยบาย และบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นครูระดับนโยบายที่มีประสบการณ์ในสถานศึกษาเฉพาะความพิการไม่น้อยกว่า 5 ปี โรงเรียนละ 1 คน และครูระดับปฏิบัติการมีประสบการณ์ในสถานศึกษาเฉพาะความพิการไม่น้อยกว่า 5 ปี โรงเรียนละ 1 คน 2) ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ทางด้านการศึกษานอกระบบ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ทางด้านการจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

ระยะที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัญหาในการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ส่วนที่ 2 ความต้องการในการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ระยะที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่เพื่อหาข้อสรุปแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปัญหาและความต้องการการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และระยะที่ 2 เสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

ระยะที่ 1 ปัญหาในการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเร่งด่วนสองอันดับ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่มีโอกาสในการคิดหรือตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่สามารถตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ ขณะที่ในห้องเรียน นักเรียนจะมีพฤติกรรมตัดสินใจเร็วและตัดสินใจตามเพื่อนเสมอ ส่วนด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่มีความมั่นใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ศรัทธาในตนเอง ไม่รู้ว่าตนเองมีความถนัดหรือต้องการอะไร ในส่วนของความต้องการในการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าครูต้องการให้มีการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยเร็ว ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งควรเน้นทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นอันดับแรก ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลาย โดยวิธีการจัดกิจกรรมที่เน้นย้ำและทำซ้ำ ๆ โดยให้นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตนเองสนใจ ซึ่งครูต้องตระหนัก ทำความเข้าใจในตัวนักเรียน และทราบความต้องการของนักเรียน โดยครูเป็นผู้สร้างบรรยากาศ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และต้องมีความชำนาญในการใช้ภาษามือ

ระยะที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประกอบด้วย ด้านครู ด้านนักเรียน และด้านระยะเวลา ดังนี้

1. ด้านครู เป็นการออกแบบในลักษณะบูรณาการและสอดแทรกทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านรวมเป็นกิจกรรมเดียวเข้าไปในรายวิชาการเรียนการสอนปกติหรือในช่วงว่างกิจกรรมได้สามารถวัดและประเมินผลแยกเป็นรายทักษะชีวิตได้ ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและเชื่อมั่นในศักยภาพของนักเรียน เข้าใจในวัฒนธรรมและธรรมชาติการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างดี ครูจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคและวิธีการสอน เช่น การจับประเด็น การฟัง การตั้งคำถามให้ลงลึก เชื่อมโยง เป็นต้น และเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ไปด้วยกัน

2. ด้านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ต้องเป็นผู้ที่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อความหมายได้ และสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนเองถ่ายทอดได้ โดยนักเรียนต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพร้อมจะเรียนรู้ร่วมกัน

3. ด้านระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ไม่ควรใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้นานเกินไปและควรมีช่วงเวลานักเรียนได้ประมวลความรู้ทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง หรือขยายระยะเวลาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ใช้เวลาในการทำความเข้าใจมากกว่านักเรียนทั่วไป และครูควรมีช่วงเวลาในการหยุดพัก เพื่อให้นักเรียนได้ผ่อนคลายพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไปได้

ประเด็นที่ 2 ขั้นตอนในการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประกอบด้วย ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป ดังนี้

1. ขั้นนำ ครูควรทำความเข้าใจและศึกษาความต้องการของนักเรียนโดยการตั้งจากประสบการณ์เดิมของนักเรียน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ และลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง และครูควรจัดหาเทคโนโลยีสื่อใหม่มาใช้ประกอบการสอน อธิบายให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้ชัดเจน และทำความเข้าใจในลำดับขั้นตอนและกระบวนการในการเรียนรู้ที่กำลังจะเกิดขึ้น และก่อนจะดำเนินการต่อไปครูควรให้นักเรียนเปิดใจซึ่งกันและกัน ได้แลกเปลี่ยน ซักถาม พุดคุย ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง

2. ขั้นสอน ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในเชิงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง โดยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ พร้อมทั้งจะเปิดใจเรียนรู้ โดยครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการออกแบบโจทย์ และลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ก่อนที่จะเริ่มกระบวนการถัดไป ครูควรอธิบายสรุปทบทวนความเข้าใจของนักเรียน และเมื่อทุกระบวนการแล้วเสร็จ ให้ครูสรุปเนื้อหาภาพรวมทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง

3. ขั้นสรุป ครูควรใช้การประเมินที่หลากหลายให้ตรงกับกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยการวัดผลประเมินผลควรทำทันทีหลังจากการเรียนรู้เสร็จสิ้นลง และในการวัดผลประเมินผลต้องเผื่อเวลาให้นักเรียนในการทำแบบทดสอบ แบบสอบถาม และติดตามผล ครูควรสะท้อนบทเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนรู้ในครั้งต่อไปเกิดประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ปัญหาการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ประภาศรี ฉายาสุตบุตร (2529) ที่ศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยินถูกกำหนดให้ทำมากกว่าการเปิดโอกาสให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม ด้วยความเข้าใจว่าเด็กไม่ค่อยรู้เรื่อง การได้รับการเลี้ยงดูแบบปกป้อง ทำให้เด็กขาดความมั่นใจ ตลอดจนขาดโอกาสที่จะฝึกฝนและเรียนรู้ทักษะทางสังคม เพราะถูกสอนให้ทำตามหรือเลียนแบบมากกว่าการอธิบายและให้เหตุผล จึงทำให้ขาดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและการติดต่อกับผู้อื่น

ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการวิจัยสอดคล้องกับ พิไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีนังคัง (2551) ที่ศึกษาการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยประยุกต์ใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการสื่อความหมาย ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจในภาษาได้ตามปกติ และไม่สามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความต้องการหรือความรู้สึกของตนได้ ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อมีปัญหา คือ รู้สึกท้อแท้ในชีวิตเป็นบางครั้ง รู้สึกอิจฉาเมื่อเห็นคนอื่นพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน สับสน ขาดความมั่นใจ มีอารมณ์รุนแรง อิจฉาริษยา โกรธแค้น อาฆาต ตีแค้นต่อต้านอำนาจ หรือบางขณะอาจเศร้า เบื่อหน่าย และเหงาหงอยได้

ความต้องการการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปริญญา สิริอรรถกุล และคณะ (2558) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าทักษะชีวิตมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเฉพาะของเด็กหูหนวกที่จะเรียนรู้ได้ดีหากมีภาพให้เห็น หรือมีการทำเป็นตัวอย่างให้ดูให้เห็นอย่างเด่นชัด และ โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช (2556) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าครูหรือผู้สอนควรมีคุณธรรม จริยธรรม และมารยาทที่ดี มีความเชื่อมั่นในการสอนตามแนวทางการศึกษาทางเลือก มีเจตคติที่ดีต่อแนวทางการศึกษาทางเลือกที่นำมาใช้ในการสอน มีความรักและความสามัคคี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีความรู้ทางด้านวิชาการศึกษาทางเลือก มีทักษะภาษามือไทย และต้องพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ใฝ่เรียนรู้ อยู่เสมอ

แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ด้านครู ผลการวิจัยสอดคล้องกับ อารี ภาวสุทธิไพศิฐ (2554) ที่ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าครูหรืออาจารย์จะคอยสนับสนุนโดยให้คำแนะนำในการเรียนรู้ และเป็นผู้จุดประกายการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะสื่อสารกับครูหรืออาจารย์โดยใช้ภาษามือ การอ่านริมฝีปาก และการเขียน ซึ่งสามารถสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจตรงกัน

2. ด้านนักเรียน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ปริญญา สิริอรรถกุล (2561) ที่ศึกษาการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะทางสังคมในเด็กหูหนวก โดยมีความสามารถในการเข้าใจความคิดของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่าถ้าเด็กหูหนวกที่มีทักษะการใช้ภาษามือที่ดี จะสามารถเข้าใจความรู้สึกรวมถึงความคิดของผู้อื่นได้ตามความเข้าใจและความคิดของผู้อื่น หรือทำให้เด็กหูหนวกมีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจความคิดของผู้อื่นนั่นเอง และเมื่อเด็กมีการพัฒนาความสามารถในการเข้าใจความคิดของผู้อื่นย่อมส่งผลให้เด็กหูหนวกมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นด้วย

3. ด้านระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ วรณา จิตรรักมัน (2555) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้สารสนเทศของ

นักศึกษาหูหนวก กรณีศึกษาวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าการจัดกิจกรรมควรใช้เวลาไม่นานมากนักและต่อเนื่องกัน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาหูหนวกเข้าใจในเรื่องที่จะสอน หากมากกว่านั้นและสอนในเรื่องเดิมจะทำให้นักศึกษาเบื่อหน่าย ส่งผลให้นักศึกษาไม่สนใจเรียน และควรมีเวลาให้นักศึกษาได้ประมวลความรู้ด้วยตนเอง

ประเด็นที่ 2 ขั้นตอนการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ขั้นนำ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช (2556) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนควรเริ่มด้วยการสนทนา พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวันหรือสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั่วไป เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมภายนอก จากนั้นทบทวนความรู้เดิมที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ที่จะเรียนต่อไป

2. ขั้นสอน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ วรรณา จิตรภักดิ์ (2555) ที่ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาหูหนวก กรณีศึกษาวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาหูหนวกได้ลงมือปฏิบัติโดยตรง ให้ได้รับประสบการณ์ตรง ลักษณะของกิจกรรมไม่ควรมีตัวหนังสือเยอะ และควรมีเวลาให้นักศึกษาได้ประมวลความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมไม่ควรให้มีการบรรยายมากเกินไป ควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความสนุก อยากเรียนรู้เพิ่มเติม มีภาพประกอบต่าง ๆ กิจกรรมควรมีลักษณะไม่ซับซ้อนยุ่งยากและเป็นไปตามขั้นตอน สอนไปที่ละเรื่องให้จบ และเมื่อสอนจบต้องมีการฝึกปฏิบัติทุกครั้ง

3. ขั้นสรุป ผลการวิจัยสอดคล้องกับ โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช (2556) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าการวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยง เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการตามสภาพความเป็นจริง ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริงภายในตัวของผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการหลากหลายที่เป็นแบบทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การสังเกต การประเมินผลงานตามชิ้นงานที่ปรากฏ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการประเมินผลหลังสอน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

แนวทางที่ได้จากการวิจัยนี้ ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้รายบุคคลและแบบกลุ่มได้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและศักยภาพของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาทดลองและติดตามผลในกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยตรง
2. ควรศึกษากลุ่มบุคลากรครูระดับนโยบายและครูระดับปฏิบัติการในระดับประถมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัยต่อไป

บรรณานุกรม

- ประภาศรี ฉายาสุตบุตร. (2529). **ปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปริญญญา สิริอิตตะกุล. (2555). **ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการพึ่งตนเองของผู้พิการทางการได้ยิน กรณีศึกษา จังหวัดชลบุรี**. นนทบุรี: สถาบันส่งเสริมสุขภาพคนพิการ.
- _____. (2561). **การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะทางสังคมในเด็กหูหนวกโดยมีความสามารถในการเข้าใจความคิดของผู้อื่นเป็นตัวแปรส่งผ่าน**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ, คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญญา สิริอิตตะกุล และคณะ. (2558). **การพัฒนาตัวแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะชีวิตของวัยรุ่นตอนต้นที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน**. **วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา**, 4(3), หน้า 1–14.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.
- พิไลรัตน์ ทองอุไร และเหม มณีมั่งคั่ง. (2551). **การพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยประยุกต์ใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น**. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วรรณ จิตรภักดิ์. (2555). *การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาหุนวกรณศึกษาวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). *รายงานผลการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับคนหุนวกร การผลิตและการบริการล่ามภาษามือ* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.senate.go.th/document/Ext14438/14438898_0003.PDF [2562, ธันวาคม 5].
- โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช. (2556). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ: กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุชา ภูมิสิทธิพร. (2550). *การศึกษาปัญหาและความต้องการของนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2554). *ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- อัญชลี สารรัตน์, คำแปลง แสงคำ และสุจิตรา แสงคำ. (2560). *การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว. วารสารวิทยาลัยราชสุดา เพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ, 13(1), หน้า 18-28.*
- อารี ภาวสุทธิไพศิฐ. (2554). *การเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเองของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.